

چکیده مقالات
۲۸-۳۰ اردیبهشت ۱۳۸۳

پژوهشکده خانواده
دانشگاه شهید بهشتی

نخستین کنگره سراسری آسیب شناسی خانواده در ایران

تأثیر کارکرد خانواده بر اختلالات درون‌ریزی دختران نوجوان و مقایسه کارکرد خانواده آسیب‌دیده و عادی

زهرا بهفر*

دکتر حمیدرضا آقامحمدیان**

هدف: مقایسه کارکرد خانواده در خانواده‌های نوجوانانی که نشانگان اختلاف درون‌ریزی دارند با خانواده‌های نوجوانان بهنجار و نیز بررسی میزان تطابق دو الگوی روانشناختی (کارکرد خانواده) و آسیب‌شناسی اجتماعی. روش: پژوهش در گروه مطالعات توصیفی و انواع علی-مقایسه‌ای قرار دارد. آزمودنی‌ها با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس از ۲۲ دبیرستان دخترانه شهر مشهد انتخاب شدند. ۳۳۴ دختر دانش‌آموز در محدوده سنی ۱۴ تا ۱۸ سال در این پژوهش شرکت داشتند که ۸۵ نفر آن‌ها از خانواده‌های اعتیاد (نوجوانانی که پدر معتاد داشتند)، ۸۳ نفر تک‌طلاق (والدین آن‌ها بطور قانونی از یکدیگر جدا شده بودند) و ۹۳ نفر عادی (که با هر دو والدین حقیقی خود زندگی می‌کردند) بودند. آزمودنی‌ها که از دلیل انتخاب خود اطلاعی نداشتند فرم خودسنجی نوجوان (YSR) و مقیاس‌های ارزیابی سازش‌پذیری و پیوستگی خانواده (FACESIII) را کامل کردند. آزمودنی‌ها براساس نمره‌های خود در YSR در دو گروه بهنجار و نشانه‌دار قرار گرفته و از لحاظ متغیرهای جمعیت‌شناختی همگن شدند. در بخش بعدی آزمودنی‌ها در ۴ گروه ۳۶ نفره بر اساس نوع خانواده‌هایشان دسته‌بندی و به لحاظ سطح درآمد و تحصیلات والدین هم‌تا شدند. نتایج: تحلیل واریانس چند متغیره در مقایسه کارکرد خانواده‌های نوجوانان بهنجار و نشانه‌دار، نشان داد که نوجوانان گروه نشانه‌دار پیوستگی موجود در روابط خانوادگی خود را کمتر برآورد کرده و از میزان پیوستگی و سازش‌پذیری موجود، نارضایتی بیشتری داشته‌اند ($P < 0/01$). تحلیل رگرسیون لوجستیک نشان داد که ابعاد پیوستگی و رضایت از سازش‌پذیری می‌تواند عضویت در گروه‌های فوق را پیش‌بینی کند ($P < 0/01$). بر این اساس $7/72\%$ از آزمودنی‌ها به درستی در گروه‌ها طبقه‌بندی شدند. تحلیل واریانس چند متغیره در مقایسه کارکرد خانواده‌های آسیب‌دیده اعتیاد، طلاق، تک‌والد و خانواده‌های عادی نشان داد که در بعد پیوستگی بین خانواده‌های عادی و اعتیاد تفاوت معنادار است ($P < 0/05$) و مدل رگرسیونی خطی مشخص کرد که افزایش تعداد خانواده‌های آسیب‌دیده اعتیاد، طلاق، تک‌والد از درصد نظام‌های متعادل در خانواده‌های آن‌ها می‌کاهد. در حالی که چنین رابطه‌ای از خانواده‌های عادی به دست نیامد ($P < 0/05$).

* کارشناس ارشد روانشناسی بالینی
** روانشناس، عضو هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد

نخستین کنگره سراسری آسیب‌شناسی خانواده در ایران

The 1st National Congress on Family Pathology in Iran

۲۸-۳۰ اردیبهشت ۱۳۸۳

17-19 May, 2004

بحث: نتایج بدست آمده در مورد کارکرد خانواده‌های نوجوانان نشانه‌دار و بهنجار کاملاً همسو با سایر مطالعات انجام شده در این حوزه است که نشان داده‌اند خانواده‌هایی که نوجوانان آنها مبتلا به اختلالات رفتاری-هیجانی هستند کمر کاری بیشتری نشان می‌دهند. این تفاوت‌های معنادار در بعد سازش‌پذیری (انعطاف‌پذیری) بدست نیامد و مطالعات مختلف نشان داده‌اند که مشکلاتی در ماهیت این مقیاس، در عمل سبب شده که کمتر از پیوستگی سودمند باشد. تفاوت بین کارکرد خانواده‌های آسیب‌دیده و عادی، آن طور که انتظار می‌رفت، نبود. این مطالعات یکبار دیگر نشان داد که ساختار خانواده تعیین کننده کارکرد آن نبوده و احتمالاً آنچه بیش از ساختار خانواده در تعیین کارکرد آن اهمیت دارد سبک‌های والدینی است.